

Zdravice: Hartmut Koschyk,

pověřenec SRN pro otázky vysídlenců a národnostní menšiny v. v.

Velmi mne těší, že je dnes ze strany nadace „Verbundenheit mit den Deutschen im Ausland“ (VDA) za podpory Sudetendeutsche Stiftung a Spolkem pro německé kulturní vztahy, v kooperaci se Shromážděním německých spolků v České republice, Institutem pro zahraniční vztahy (ifa), německým Ministerstvem vnitřních věcí, velvyslanectvím SRN, městem Šumperkem a Nadací Dr. Kurta Linsterera již podruhé předávána cena Hanse „Johnnyho“ Kleina pro česko-německé porozumění.

První předání cen proběhlo zde v Šumperku, rodišti Hanse „Johnnyho“ Kleina, 26. listopadu 2016, tedy přesně 20 let od jeho smrti. Také letošní předávání cen probíhá v bezprostřední blízkosti tohoto data.

Předání ceny „Johnnyho“ Kleina má za úkol trvale přispívat k otázce česko-německého porozumění. Zároveň je také zasluženě oceněno celoživotní dílo Hanse Kleina, který se celý život zasazoval o česko-německé smíření v duchu porozumění národů.

I letos byly hodnoceny žurnalistické, publicistické a populárně vědecké příspěvky z různých médií, které posouvají hranice vzájemného poznání Němců a Čechů, podporují vzájemné porozumění v Evropě a tvoří tak pojítka mezi německými vyhnanci a německou menšinou stále žijící v Česku.

Otázka porozumění národů a příkladná historická paměť na někdejší německé obyvatele Šumperka byla jasně a nezapomenutelně vyjádřena v roce 2016 při prvním předávání cen „Johnnyho“ Kleina odhalením pamětní desky ze strany své manželky a obou svých dětí na škole, kterou Hans Klein navštěvoval. V někdejším německém gymnáziu se dnes nachází obchodní akademie Hospodářské fakulty ostravské Technické univerzity. Za toto gesto bych chtěl nyní zástupcům města Šumperka a obchodní akademie srdečně poděkovat.

Vedle pamětní desky „Johnnyho“ Kleina u vstupu do školní budovy byla uvnitř školy odhalena napodobenina bronzové busty renomovaného českého umělce Josefa Nálepy (1936–2012). Originální bronzová socha byla financována podnikatelem Ernstem Freibergem, přítelem „Johnnyho“ Kleina, a nachází se dnes v budově „Spree-Bogen Alt-Moabit“, dřívějším sídle Spolkového Ministerstva vnitra. Jako pověřenec vlády SRN pro vyhnance a národnostní menšiny v letech 2014 až 2017 jsem měl v této budově svoji kancelář a přítele „Johnnyho“ Kleina tak častokrát potkával. Podnikatel Ernst Freiberg rovněž velkou měrou podpořil první ročník předávání ceny „Johnnyho“ Kleina pro česko-německé porozumění. Na školní budově v Šumperku se pak také nachází pamětní deska na kněze a básníka Romana Karla Scholze, který toto bývalé gymnázium rovněž navštěvoval a v který byl nakonec v roce 1944 za velezradu ve Vídni nacisty popraven.

Ještě předtím, než v několika málo okamžicích přistoupíme k slavnostnímu předání cen, kvůli kterému jsme se zde všichni sešli, chci krátce připomenout osobu, která ceně propůjčila své jméno.

Velmi rychle lze vytušit jak ohromující, ale i tragický, jeho život byl. Vzhledem k roku jeho narození, roku 1933, bylo jeho dětství tragicky poznamenáno hrůzami druhé světové války. Jako příslušník sudetoněmecké národnostní skupiny poznal na vlastní kůži, jak byla jeho ještě mladá země rozervána ve dvě a stala se tak obětí nacionálně-socialistických plánů. Následovaly roky strádání a nakonec i odsunu, když musel spolu s milióny jiných krajanů opustit svoji domovinu. Okolnosti ztráty domova pro něj byly ještě o to tragičtější, když musel opustit svůj domov jako sirotek.

I přes tragické dětství a mládí postižené válkou a odsunem směřoval pohled Hanse Kleine především do budoucnosti. Rychle se mu podařil nástup do pracovního života a získal tak povolání jako novinář. Několik let pracoval jako redaktor rozličných novin, než koncem 50. let vstoupil do služeb zahraniční politiky SRN. Roku 1965 byl referentem spolkového kancléře Ludwiga Erharda, později vedoucím tisku u olympijských her v Mnichově roku 1972.

Aktivní byl i na poli politiky a roku 1976 tak vstoupil do Německého spolkového sněmu za Křesťansko-sociální unii. Kariérní postup pak pokračoval a brzy se mu tak podařilo dosáhnout vícera důležitějších funkcí v politice Spolkového Německa: tak se stal ministrem pro hospodářskou spolupráci, vedoucím úřadu tisku a informací německé spolkové vlády, jakož i viceprezidentem Německého spolkového sněmu.

Kromě toho byl Hans Klein příkladně honorárně angažovaný jako zastupující spolkový předseda Sudetoněmeckého krajanského sdružení a předseda správní rady VDA.

Hans Klein zemřel až příliš mladý dne 26. listopadu 1996. Dnes zpětně hledíme s vděkem na jeho skutečně pozoruhodné životní dílo. K vyzdvihnutí je zde především jeho neúnavná snaha o zlepšení česko-německých vztahů, jelikož na svůj moravský domov i přes všechny své bolestné zkušenosti nikdy nezanevřel. Jako vedoucí zástupce sudetoněmecké národnostní menšiny usiloval o smíření a porozumění a tím tak o zahojení starých a bolestivých ran.

Rád bych vyzdvihl právě tento poslední bod. Často mluvíme o důležité funkci německých vystěhovalců a německých menšin v Evropě jako o přemostění mezi Spolkovou republikou Německo a jejich původním domovem. Pro nikoho jiného to neplatilo tak jako právě pro Hanse Kleina, který viděl ve vzájemném porozumění a smíření základ skutečné evropské jednoty. Jasněji než většina jeho současníků brzy rozpoznal, že náš kontinent může pouze tehdy hledět do budoucnosti, když se přihlásíme k našim společným kulturním a historickým hodnotám, namísto toho, abychom se od sebe z důvodů rozdílných řečí a zatížení minulostí vzdalovali.

Toto politické dědictví Hanse „Johnnyho“ Kleina nesmíme zapomenout! Vzpomínku na něj musíme udržet v paměti, aby se ta stala následnou inspirací pro další generace. I přes pouta minulosti a útlaku tak připomínající temné časy nesmíme brát hodnoty svobody, jednoty a míru v Evropě za samozřejmé. Je spíše naší povinností tyto hodnoty aktivně bránit a nadále budovat.

Mír v Evropě a ve světě může být zachován pouze v tom případě, pokud nám takové ženy a takoví muži, jakým byl i Hans Klein, budou stále připomínat dobu bezpráví a nesvobody. Chyby uplynulého století se nebudou opakovat pouze v tom případě, pokud odmítneme diskriminaci, netoleranci a strach z neznáma.

Z tohoto důvodu je dnes již podruhé předávána cena Hanse „Johnnyho“ Kleina. Ocenění jsou lidé, kteří se aktivně zasazují o zlepšení česko-německých vztahů a tím i celoevropského porozumění a smíření. Volba poroty přitom padla na tři autory, kteří svými texty vystihli i přes veškerou zátěž minulosti možnost plodné spolupráce sousedících zemí. Jedná se jmenovitě o rádiový pořad „Das Vermächtnis“ od Kiliana Kirchgeßnera, filmový pořad „Heimat mit Hindernissen – Die deutsche Minderheit“ od Jürgen Osterhageho a novinový článek „Lepší než koukat do mobilu“ od Lucie Römer.

Všechny tři výherce brzy poznáme blíže. Těšit se mohou nejen z prestižního vyznamenání, ale i z finanční odměny v celkové výši 9.000 €. Předání těchto cen výrazně podpořili rovněž Ministerstvo zahraničních věcí Spolkové republiky Německo, které se mj. v mnoha směrech zasazuje o podporu německých menšin střední a východní Evropy, jakož i v ostatních postsovětských státech, a Velvyslanectví Spolkové republiky Německo v Praze. Jsme rovněž poctěni osobní návštěvou pana Christophu Isranga, velvyslance Spolkové republiky Německo v České republice. Nelze však opomenout i jiné partnery, kteří se na dnešní akci podíleli, jmenovitě: Stiftung Verbundenheit mit den Deutschen im Ausland, Sudetendeutsche Stiftung, Spolek pro kulturní vztahy v zahraničí a Nadace Dr. Kurta Linster. Velkou zásluhu za organizaci celé dnešní akce si rovněž zaslouží Shromáždění německých spolků v České republice, jmenovitě paní Erika Vosáhlová, 1. viceprezidentka Shromáždění a jednatelka zdejšího setkávacího střediska, jakož i Institut pro zahraniční vztahy (ifa), především potom pan Jonas Richter. Těmto všem patří za jejich snahu a nasazení můj velký dík. Poděkovat bych chtěl také městu Šumperku, díky kterému může předávání cen proběhnout právě zde.

Srdečný dík patří rovněž našim sponzorům: Stiftung Verbundenheit mit den Deutschen im Ausland, Nadace Dr. Kurta Linster, Sudetendeutsche Stiftung a Spolek pro německé kulturní vztahy.

Vy všichni jste svým nasazením přispěli k lepšímu soužití v rámci Evropské Unie. Společně jsme již zvládli mnoho. Jsem přesvědčen, že se nám podaří společnými silami nakonec ještě mnohem více.